

אלו הן הלוקין פרק שלישי מכות

יד.

עין משפט
גזר מצוה

יא מ"י פ"ד מהלכות
שגגות הלכה א סגמ
עין ר"ג:
יד ב מ"י שם הל"ה:
טו ד מ"י שם פ"ה הל'
ג סגמ שם:

רבינו הגנאל

[שעמא דרבין עקיבא
לעולם שאם עשו תשובה
ב"ד של מעלה מוחלין
להן מאי קשיא הא לא
עשו תשובה לא פסיקא
מילתא דכרת דכל אימת
דעשה תשובה מוחלין לו
אבל מיתות ב"ד אינו כן:
ר' יצחק אמר חייבי
כריתות בכלל היו. פ"י אלו
שפירשה בהן התורה כרת
בגון אחותו וכיצא בהן
בכלל כי כל אשר יעשה
מכל התועבות האלה
ונכרתו הנפשות הערשות
מקרב עצמו (א) ולמה יצא
כרת ונכתבה באחותו
לדונן בכרת ולא במלקות.
ורבנן כרת באחותו למה
להו לחייבו על אחותו
שהיא (היא) אחות אביו
והיא אחות אמו. משכחת
לה ברשיעא בן רשיעא
אמר ר' אדא בר אבהב
בגון שבא אביו על אמו
והוליד שתי בנות וחזר
ובא על אחת מהן והוליד
בן ובא אותו הבן על
אחות אמו שהיא אחותו
מאביו והיא אחות אביו
מן האם והוה רשיעא בן
רשיעא ומפורש בכריתות
פ"א (דף טו ע"א) אבל לחלק
שאם שגג מב"ד קרבן על
כל אחת מהן נפקא להו
מואל אשה בדרת שומאתה
לחלק על כל אשה ואשה:

(א) פסחים ט"ז:

קשה לישנא דקום עשה דמשמע דליכא בהן שום לאו הקשה הר"ר
שלמה מדרו"ש (י) (דמ"מ קשה) נהי דקרבן לא בעי אזהרה מ"מ הכך
דליכא אלא חד כרת כמו מפטס וסך ללא ידעינן דלוקין לחטאות
אלא משום שהם לאוין מוחלקין לרבי אלעזר דלמנר רבי אושעיא
ואנטריכו לחלק א"כ לא לילקי עליהו
כי היכי דבעינן למימר אי קרבן בעי
אזהרה ללא לקי אלאו דכריתות וי"ל
דמ"מ נהי דאנטריכו לחלק בשביל
זה לא נמנע מללמוד ממנו מלקות
כיון דידעינן דכו מיוז קרבן בלא לאו
נהי דחילוק לא ידענא אלא מלאוין
מ"מ ילקו:

לאפוקי הני. פסח ומילה
(ה) דנקום עשה וינהו קשה
ל"ל היקשא לאפוקי פסח ומילה תיפוק
ליה מדלמרינן ב"כ ועשה אחת י"א
מסית ומדיח ומקלל אציו ואמו ועדים
וזממין שאין בהן מעשה דאין בהן
קרבן ויהי פסח ומילה דאי מימנע
ולא עביד ליכא מעשה ושמה י"ל
דאנטריך דרשא דהכא משום דב"כ
איכא דרשא אחריתי דמפרש מסית
ומדיח ללאו דני קרבן וינהו משום
דבעינן דומיא דעבודת כוכבים דיש
בו כרת ופסח ומילה הוו בכרת והוה
אמינא דהויין בקרבן מיהו ממילה
קשה למה לי קרא דהא לא הויא בכרת
דומיא דעבודת כוכבים דהא לעולם
לא יתברך שיהא בכרת עד שימות
לעולם יכול למוול עצמו ולפטור מכרת
וי"ל לעולם לא זמן שלפניו מל עונש
כרת עליו: ההוא מיבעי ליה
לחייבו על אחותו שהיא בת אביו
ובת אמו. וא"ת ל"ל (א) נקדושים תיפוק
ליה גזי אזהרה כמיז לחותך היא
יתירא לחמותו בת אציו ובת אמו
וכמיז (ויקרא י"ח) ונכרתו הנפשות
הערשות וי"ל דונכרתו לא קאי אלא
האעריות המפורשות בגדול ונהי
דקרא כמיז ערות בת אשת אצין
מוולדת אצין לחותך היא מ"מ מיירי
טפי מאחותו שהיא מאשת אציו ובת
אציו אצל בת אציו ובת אמו
(א) ומאונסים) לא ידעינן אלא מימורא
דקרא לחותך היא:
ואידך (א) רבי יצחק גמר עונש

מאזהרה. תימנה דכריתות פ"ק (דף ג.) א"ר יצחק עונשין מן הדין דקאמר לרי יצחק כדאית ליה ולרבנן כדאית להו לומר דאין עונשין מן הדין
וכן לקמן דפרקין (דף י"ז:) דקאמר אפי' למאן דאמר עונשין מן הדין כו' ופי' דהיינו ר' יצחק ותימנה דככל שינוי דהכא משמע דשפיר
אית ליה לרי יצחק דאין עונשין מן הדין ונראה דלהאי שינויא דקאמר גמר עונש מאזהרה סבר ר' יצחק עונשין מן הדין דהכי
פירושא גמר עונש מאזהרה משום דליכא קל וחומר להעניש וכיון דהשווס באזהרה הוא הדין נמי בעונש כיון דליכא קל וחומר
להעניש ומעמה אמר רבי יצחק בכל דוכמי נמי עונשין מן הדין דהיינו היכא (א) שאין לריך לענין אזהרה ומהאי טעמא היכא דגמיר עונש
מאזהרה היינו דוקא דליכא להענישו מן הדין דאם לא כן בעינן לענין אזהרה גמר עונש מאזהרה כדפי' דדוקא משום דליכא להענישו מן הדין קאמר
גמר (גמר) עונש מאזהרה כן נראה למשי"ח ורבי עין: (הב"י) גריס רש"י ואידך סבר לה כר"א דלמנר שני לאוין וכרת אחד מוחלקין
לקרבן והלכך בנפסס וסך דלוקין בלאוין ידעינן שחלוקין לחטאות וא"ת כיון דלאוין מוחלקין א"כ ל"ל לחותו דסיפא דדריש לחלק תיפוק
ליה דלאוין מוחלקין ופי' בקונטרס דכיון דאחא להכי צעירות נמי לא בעי חילוק ולא אנטריך ליה למדרש אל אשה דלעיל ולא דריש
אחותו לחלק ואייתר ליה עיקר (א) [קרא דכרת] באחותו לדונן בכרת ולא במלקות ואחותו (א) דסיפא לחותו שהיא בת אציו ובת אמו לומר
שאין עונשין (א) ואחותו דרישא לא אנטריך ליה ולדרשא אחריתה אחת אי נמי אורחיה דקרא הוא עוד יש מפרשים דשפיר אנטריך
דרשא לחותו שהיא אחות אציו ואחות אמו דנהי דליכא לאוין מוחלקין מ"מ הואיל והס גוף אחד אימנא לא ליחייב אלא אחת
דלא דמי למפטס וסך שהס עבודות מוחלקות ושפיר אחי (א) מרבי אלעזר אצל דפרק קמא דכריתות (דף ג.) משמע כפירוש
הקונטרס דפרקין אהא מילתא וכי מאחר דלאוין מוחלקין בו כרת באחותו למה לי פי' דדרשינן מינה חילוק צעירות ואליכא:
דר"א תיפוק ליה חילוק משום דלאוין מוחלקין כמו מפטס וסך ומאי פריך והא לא דמי דכפירשתי לכן נראה כפירוש הקונטרס:
ההוא

כדאמרין מעיקרא. טעמיה דר' עקיבא משום שמי רשעיות הוא
ודקאמרת חייבי כריתות נמי שמי רשעיות הן דלכתי עונש כרת
עליו לא פסיקא מילתא לכרת הואיל והוא תלוי בתשובה: ורבנן.
רבי ישמעאל ור"ע: לחלק. לפי שכלל כל העריות בכרת אחת
הייטי אומר אם עשאן כולם בהעלם
אחד אינו חייב אלא אחת לכך יראה
כרת באחותו לחלק דהוי דבר שהיה
בכלל ויאל מן הכלל ללמד על עצמו
שמתחייב עליה לענמה אם (א) עשאס
עס חצרותיה ולא ללמד על עצמו
יאל אלא ללמד על הכלל כולו יאל מה
אחותו מיוחדת שהיא ערוה וחייבין
עליה בפני ענמה אף כל שהיא ערוה
חייבין עליה בפני ענמה: מואל אשה.
דמלי למכתבו ולנדה לא תקרב:
לחייבו על אחותו ועל אחות אציו כו'.
אם בא על שלשתן בהעלם אחת:
הכי שמוס מוחלקין. שיט אזהרה
בכל אחת והרי הן כשאר כל העריות:
כשיעשה בר רשיעא. דהא על אמו
והוליד שתי בנות וחזר ובא על אחת מהן
והוליד בן ובא הבן על אחת אמו שהיא
אחותו ואחות אציו: בלעיל. במקום
שמוכרין בשטר במקולין: מאחותו
דסיפא. ערות אחותו גלה (ויקרא ט):
שאין עונשין מן הדין. שהרי ענש
על בת אמו שלא בת אציו ובת אציו
שלא בת אמו שגא' (פס) בת אציו או בת
אמו ויש לומר כ"ש שענש על בת
אציו ובת אמו אצל אם אמרת כן
ענש: מן הדין לכן נאמר לחותו
דסיפא: גמר עונש מאזהרה. דלענין
אזהרה כמיז לחותך היא יתירא
לחזיר על אחותו בת אציו ובת
אמו (א) שנאמר (סס י"ח) ערות בת
אציו שלא בת אמו (א) ובת אמו שלא בת
אציו ולאחותו שהיא בת אציו ובת
אמו אף בעונש ענש על אחותו בת
אציו ואמו כאחותו דבת אציו שלא בת
אמו ובת אמו שלא בת אציו:
מאחותו

איבעית אימא גמר עונש מאזהרה ואיבעית אימא נפקא ליה מאחותו

מאזהרה. תימנה דכריתות פ"ק (דף ג.) א"ר יצחק עונשין מן הדין דקאמר לרי יצחק כדאית ליה ולרבנן כדאית להו לומר דאין עונשין מן הדין
וכן לקמן דפרקין (דף י"ז:) דקאמר אפי' למאן דאמר עונשין מן הדין כו' ופי' דהיינו ר' יצחק ותימנה דככל שינוי דהכא משמע דשפיר
אית ליה לרי יצחק דאין עונשין מן הדין ונראה דלהאי שינויא דקאמר גמר עונש מאזהרה סבר ר' יצחק עונשין מן הדין דהכי
פירושא גמר עונש מאזהרה משום דליכא קל וחומר להעניש וכיון דהשווס באזהרה הוא הדין נמי בעונש כיון דליכא קל וחומר
להעניש ומעמה אמר רבי יצחק בכל דוכמי נמי עונשין מן הדין דהיינו היכא (א) שאין לריך לענין אזהרה ומהאי טעמא היכא דגמיר עונש
מאזהרה היינו דוקא דליכא להענישו מן הדין דאם לא כן בעינן לענין אזהרה גמר עונש מאזהרה כדפי' דדוקא משום דליכא להענישו מן הדין קאמר
גמר (גמר) עונש מאזהרה כן נראה למשי"ח ורבי עין: (הב"י) גריס רש"י ואידך סבר לה כר"א דלמנר שני לאוין וכרת אחד מוחלקין
לקרבן והלכך בנפסס וסך דלוקין בלאוין ידעינן שחלוקין לחטאות וא"ת כיון דלאוין מוחלקין א"כ ל"ל לחותו דסיפא דדריש לחלק תיפוק
ליה דלאוין מוחלקין ופי' בקונטרס דכיון דאחא להכי צעירות נמי לא בעי חילוק ולא אנטריך ליה למדרש אל אשה דלעיל ולא דריש
אחותו לחלק ואייתר ליה עיקר (א) [קרא דכרת] באחותו לדונן בכרת ולא במלקות ואחותו (א) דסיפא לחותו שהיא בת אציו ובת אמו לומר
שאין עונשין (א) ואחותו דרישא לא אנטריך ליה ולדרשא אחריתה אחת אי נמי אורחיה דקרא הוא עוד יש מפרשים דשפיר אנטריך
דרשא לחותו שהיא אחות אציו ואחות אמו דנהי דליכא לאוין מוחלקין מ"מ הואיל והס גוף אחד אימנא לא ליחייב אלא אחת
דלא דמי למפטס וסך שהס עבודות מוחלקות ושפיר אחי (א) מרבי אלעזר אצל דפרק קמא דכריתות (דף ג.) משמע כפירוש
הקונטרס דפרקין אהא מילתא וכי מאחר דלאוין מוחלקין בו כרת באחותו למה לי פי' דדרשינן מינה חילוק צעירות ואליכא:
דר"א תיפוק ליה חילוק משום דלאוין מוחלקין כמו מפטס וסך ומאי פריך והא לא דמי דכפירשתי לכן נראה כפירוש הקונטרס:
ההוא

(א) כריתות ב: ימנות נה,
(ב) לה. ע"ג, (ג) כריתות
טו, (ד) רש"א חייב א על
כולן, (ה) [לעיל ה: פסחדין
גד. ו"ט, (ו) יבמות כג:
(ז) רש"א ופי' רש"א,
(ח) רש"א. שמעין מלשנא,
(ט) רש"א מ"ו, (י) שייך לעיל
סוף ע"ג, (יא) רש"א מ"ו,
(יב) רש"א לע"ב, (יג) רש"א,
(יד) רש"א דרישא.

תורה אור השלם

- ואל אשה בגדת
טמאתה לא תקרב
לגלות ערותה:
ויקרא י"ח יט
2. ואיש אשר יקח את
אחותו בת אביו או בת
אמו וינאף את ערוהו
ודאי תראה את ערוהו
הקסד הוא ונכרתו לעיני
בני עמם ערות אחותו
גלה עון יאשא:
ויקרא כ"ז

הגהות הב"ח

(א) גמ' דתנן אמר ר'
עקיבא. ג"כ משה פ"ג
דכריתות: (ב) שם ואידך
נמי הו' חיל: (ג) ר' יצחק
ד"ה לתק וכו' אם עשאה
עס: (ד) תוב' ד"ה
לאפוקי הני פסח ומילה
קרבן: (ה) ד"ה היכא
וכי ו"ל"ל ל"ל מקרא
דבדוקושים תיפוק ליה
דבני אזהרה: (ו) ד"ה
ואידך פ"י ר' יצחק וכו'
וה"פ גמר עונש:
(ז) בא"ד דהיינו היכא
דשיין לענין אזהרה ומהאי
טעמא דהכא דגמיר עונש
מאזהרה דהיינו דוקא
משום דליכא להענישו מן
הדין וכי ממזר וצמזר:
(ח) ד"ה הכי גרס וכו'
שאין עונשין מן הדין
ואחותו דרישא: (ט) בא"ד
אמי מדרבי אלעזר:

מוסף רש"י

חייב על כל אחת
ואחת. ולי לא כתיב אלא
חד כרת אטוליה, הו
אמינא היכא דעבידכו
לכולו בהעלם אחד לא
מייבי אלא חד, השתא הו
דבר שהיה בכלל ויאל מן
הכלל ללמד על הכלל כולו,
דמה אחותו מיוחדת היא
ערוה וחייבין עליה בפני
ענמה, אף כל שהיא ערוה
חייבין עליה בפני ענמה
(יבמות נה). באיטוליה.
סך של עימארום. שם
העיר (בבבבבות טו). שאין
עונשין מן הדין. שחלוקין
קל וחומר דמי ממונות
ומזות עשה והלכות ערוה
ופסולי קדושים אמה למד
מק"י אצל לא אחרות
ועונשין (תרגומה יא):